

Salvador Rueda

El personatge

director de l'Agència d'Ecologia Urbana de Barcelona

“Es pot canviar del tot la ciutat sense tocar res”

Salvador Rueda té un currículum amplísim relacionat amb l'ecologia urbana. Llicenciat en Ciències Biològiques i en Psicologia i diplomat en Enginyeria Ambiental i en Enginyeria Energètica, la seva tasca institucional ha estat adreçada de manera especial a la planificació sectorial dels vectors ambientals. Ha publicat una cinquantena d'articles científicotècnics de divulgació sobre medi ambient urbà i pertany al consell de redacció de diverses publicacions ambientals. Des de l'any 1994 és membre del grup d'experts de medi ambient urbà de la Unió Europea, i des del 2000, director de l'Agència d'Ecologia Urbana de Barcelona.

Quin és el principal objectiu de l'Agència d'Ecologia Urbana?

Repensar les ciutats amb criteris relacionats amb l'ecologia acadèmica incorporant-hi criteris de sostenibilitat. Ara fa sis anys que funciona l'agència i els objectius s'estan complint amb escreix.

Per què és útil concebre la ciutat com un ecosistema?

Tots els sistemes que tenen organismes vius són ecosistemes, i, per tant, la ciutat n'és un, amb la particularitat que és el sistema més complex que hem creat. Aleshores, és lògic que l'aproximació a la solució dels seus problemes sigui tam-

Tots els sistemes que tenen organismes vius són ecosistemes, i, per tant, la ciutat n'és un, amb la particularitat que és el sistema més complex que hem creat

bé sistèmica; si no és així, succeeix el que està succeint en aquests moments: enfocaments parcials, sectorials, especialitzats, que no tenen en compte que en modificar una variable també es modifiquen les altres –les secundàries–. Això fa que, al final, les solucions aportades per resoldre un problema determinat acabin convertint-se, elles mateixes, en problemes més grans que el que pensàvem resoldre al principi.

La ciutat mediterrània ideal té virtuts sostenibilistes. És compacta, complexa, eficient, estable i cohesionada. Fins a quin punt Barcelona participa d'aquestes quatre virtuts?

La compacitat podria millorar de manera que la relació de les zones de pressió d'activitat amb les zones d'oci i de verd urbà fos més equilibrada, ja que actualment tenen més importància les primeres. La complexitat i barreja d'usos és molt elevada, però podrà incrementar-se encara més amb les àrees de nova centralitat del 22@ i la Sagrera. L'eficiència en el consum energètic és notable gràcies, també, als dos factors comentats anteriorment, i en el consum d'aigua passa el mateix, estem en uns 120 litres per persona i dia, quan a les urbanitzacions extenses s'arriba al doble; tot i això, en aquests dos consums encara hi ha marge de millora. I, pel que fa a la cohesió social, els indicadors ens diuen que és bona.

La ciutat compacta és com un miratge davant l'urbs dispersa que creix i es consolida en un espai molt més gran que Barcelona. No li causa una certa angixa aquest fet?

El patrimoni més important que tenim com a catalans són les nostres ciutats, i resulta que importem un model de ciutat des del món anglosaxó. Els efectes ambientals i socials són nefastos. Hem de recentralitzar: posar els mecanismes per vincular aquestes urbanitzacions als centres de les ciutats. Una forma de fer-ho és donar suport a tots aquells nuclis de poblacions que tenen possibilitat de cristal·litzar com a pols d'atracció perquè ho facin.

Com creu que el verd urbà pot transcendir el seu paper relacionat amb la bellesa i l'ornamentació?

Nosaltres som animals socials, però animals. Necessitem el contacte amb la natura com el pa que mengem. A Catalunya tenim un dels índexs de segones residències més elevats del món per cada mil habitants, perquè, històricament, hi ha hagut poc verd a les ciutats. La ciutat ha de ser funcional, però això ha de ser compatible amb el verd i amb els elements que hi estan associats, com la remor dels arbres o el cant dels ocells. El verd urbà, no ho oblidem, va lligat a un paisatge sonor més agra-

dable. En aquest sentit, el verd és un element consubstancial a l'equilibri urbà, i, per tant, no té només una dimensió estètica, sinó també conviven- cial.

A l'agència es treballa en enfocaments innovadors d'aquesta qüestió, com, per exemple, l'urbanisme dels tres nivells. Ens podria explicar en què consisteix?

Hauríem de reinventar l'espai públic. Cal recuperar per a nous usos el subsòl i els terrats, que, amb la superfície, fan tres nivells. Per exemple, la part dels terrats, que és la menys treballada, podria ser un gran espai per a noves zones verdes. La conseqüència immediata seria un augment de la biodiversitat; a més, les cobertes verdes ens permetrien suavitzar les temperatures a l'interior de les edificacions. Fins i tot, a través d'enfiladisses es podria vincular vegetalment el nivell de superfície i la part alta dels edificis. Tot això està relacionat amb la captació d'aigües pluvials, que es podrien emmagatzemar tant en alçada com al subsòl.

Una altra proposta de present i de futur és la de les "superilles".

En aquests moments s'estan construint tres "superilles" a Gràcia. La primera es va fer al barri de Ribera i ha resultat un gran èxit. Era un lloc degradat, i ara només fa falta anar-lo a veure. La clau és limitar el vehicle privat i potenciar altres usos.

I l'Eixample?

Si estem buscant un nou model de mobilitat és per a tota la ciutat i, per tant, també per a l'Eixample. La implantació de noves "superilles" suposarà un 20% menys de trànsit, i això és possible perquè cal recordar que, avui dia, dels residents a la ciutat, només un 25% agafen el cotxe. Es pot anar a peu, amb bicicleta i amb transport públic. Per això hem proposat també remodelar completament la xarxa d'autobusos amb uns recorreguts més eficients i comprensibles que estan en relació amb el disseny de les "superilles". Les "superilles" serveixen per afavorir els vianants i delimitar les grans vies de comunicació.

Com veu l'evolució de la ciutat de Barcelona al llarg del segle XXI?

Podem fer una ciutat meravellosa, una ciutat nova, i pràcticament sense tocar-la. Un veí de la plaça Lesseps em va dir en certa ocasió: "Vostè té una visió utòpica de la ciutat, però quan me l'explica m'adono que pot ser real." O sigui que, al final, ja no és utòpica.

Albert Punsola

Hauríem de reinventar l'espai públic. Cal recuperar per a nous usos el subsòl i els terrats, que, amb la superfície, fan tres nivells